REOLIADAU ANGHENION DYSGU YCHWANEGOL (RHESTR O SEFYDLIADAU ÔL-16 ARBENNIG ANNIBYNNOL) (CYMRU) 2020

Memorandwm Esboniadol

yn ymgorffori'r Asesiad
Effaith Rheoleiddiol
a'r Nodiadau Esboniadol

Tachwedd 2020

Memorandwm Esboniadol ar gyfer Rheoliadau Anghenion Dysgu Ychwanegol (Rhestr o Sefydliadau Ôl-16 Arbennig Annibynnol) (Cymru) 2020

Lluniwyd y Memorandwm Esboniadol hwn gan yr Adran Addysg ac fe'i gosodir gerbron Senedd Cymru ar y cyd â'r is-ddeddfwriaeth uchod ac yn unol â Rheol Sefydlog 27.1.

Datganiad y Gweinidog

Yn fy marn i, mae'r Memorandwm Esboniadol hwn yn rhoi barn deg a rhesymol am effaith ddisgwyliedig Rheoliadau Anghenion Dysgu Ychwanegol (Rhestr o Sefydliadau Ôl-16 Arbennig Annibynnol) (Cymru) 2020. Rwyf wedi fy modloni bod y manteision yn cyfiawnhau'r costau tebygol.

Kirsty Williams AS, y Gweinidog Addysg
30 Tachwedd 2020

RHAN 1

1. Disgrifiad

Mae'r Rheoliadau hyn yn nodi'r gofynion ar gyfer cyhoeddi a chynnal y rhestr o Sefydliadau Ôl-16 Arbennig Annibynnol yng Nghymru a Lloegr, y mae rhwymedigaeth gyfreithiol ar Weinidogion Cymru i'w cyhoeddi a'u diwygio o bryd i'w gilydd. Y nod o gael rhestr gyhoeddedig o Sefydliadau Ôl-16 Arbennig Annibynnol yng Nghymru a Lloegr yw helpu i roi sicrwydd i awdurdodau lleol, sy’n gyfrifol am sicrhau lleoliadau o’r fath, y bydd y ddarpariaeth addysgol a ddarperir yn y sefydliadau hynny a restrir yn ddigonol i ddiwallu anghenion rhesymol pobl ifanc ag anghenion dysgu ychwanegol (ADY) o ran addysg a hyfforddiant.

2. Materion o ddiddordeb arbennig i’r Pwyllgor Deddfwriaeth, Cyfiawnder a’r Cyfansoddiad

Er mwyn ategu’r Rheoliadau Sefydliadau Ôl-16 Arbennig Annibynnol , cyhoeddir canllawiau anstatudol ochr yn ochr â'r rheoliadau pan ddeuant i rym ym mis Ionawr 2021.

3. Y cefndir deddfwriaethol

Mae adran 56[1] o Ddeddf Anghenion Dysgu Ychwanegol a’r Tribiwnlys Addysg (Cymru) 2018 ("Deddf 2018") yn nodi'r gofyniad cyfreithiol i Weinidogion Cymru gyhoeddi a chynnal rhestr o Sefydliadau Ôl-16 Arbennig Annibynnol ac mae'n ei gwneud yn ofynnol iddynt gyhoeddi rheoliadau sy'n darparu:

a) cynnwys y rhestr;
b) gofynion y mae’n rhaid cydymffurfio â hwy fel amod o gynnwys y sefydliad yn y rhestr;
c) gofynion y mae’n rhaid cydymffurfio â hwy tra bo'r sefydliad wedi ei restru (gan gynnwys gofynion o ran cael cymeradwyaeth Gweinidogion Cymru i drefniadau yn y sefydliad ac i newid trefniadau o'r fath);
d) dileu’r sefydliad o’r rhestr; a
e) yr hawl i berchenogion sefydliadau apelio i'r Tribiwnlys Haen Gyntaf yn erbyn penderfyniadau a wneir gan Weinidogion Cymru yn unol â'r rheoliadau.

Yn unol ag adran 98 o Ddeddf 2018, mae Rheoliadau Sefydliadau Ôl-16 Arbennig Annibynnol yn ddarostyngedig i gael eu dirymu yn unol â phenderfyniad gan Gynulliad Cenedlaethol Cymru (Senedd Cymru erbyn hyn) - o dan y weithdrefn penderfyniad negyddol.

[1] Mae Gorchymyn Deddf Anghenion Dysgu Ychwanegol a’r Tribiwnlys Addysg (Cymru) 2018 (Cychwyn Rhif 1) 2020 wedi cael ei wneud, gan gychwyn adran 56 o’r Ddeddf.

4. Diben y ddeddfwriaeth a’r effaith y bwriedir iddi ei chael

Diben y Rheoliadau hyn yw gwneud yn siŵr na chaiff awdurdod lleol ond sicrhau addysg neu hyfforddiant i blentyn neu berson ifanc mewn Sefydliad Ôl-16 Arbennig Annibynnol yng Nghymru neu Loegr os yw’r sefydliad wedi ei gynnwys ar y rhestr. Diffinnir Sefydliadau Ôl-16 Arbennig Annibynnol yn y Ddeddf fel sefydliad sy'n darparu addysg neu hyfforddiant i bobl dros oedran ysgol gorfodol ac sydd wedi'i drefnu'n arbennig i ddarparu addysg neu hyfforddiant o'r fath i bobl ag ADY. Fodd bynnag, ni all y sefydliad fod yn:

a) sefydliad o fewn y sector addysg bellach;
b) ysgol annibynnol sydd wedi'i chynnwys ar y gofrestr o ysgolion annibynnol yng Nghymru;
c) sefydliad addysgol annibynnol, sydd wedi'i gynnwys ar y gofrestr o sefydliadau addysgol annibynnol yn Lloegr; nac yn
d) academi ar gyfer plant a phobl ifanc 16 i 19 oed.

Y nod o gael rhestr gyhoeddedig o Sefydliadau Ôl-16 Arbennig Annibynnol yng Nghymru a Lloegr yw helpu i roi sicrwydd i awdurdodau lleol a theuluoedd y bydd y ddarpariaeth addysgol a ddarperir yn y sefydliadau hynny a restrir yn ddigonol i ddiwallu anghenion rhesymol pobl ifanc ag ADY o ran addysg a hyfforddiant. Dim ond os yw wedi ei gynnwys ar y rhestr y caniateir i awdurdodau lleol sicrhau darpariaeth addysg neu hyfforddiant i bobl ifanc ag ADY mewn Sefydliad Ôl-16 Arbennig Annibynnol.

Er mwyn cefnogi Sefydliadau Ôl-16 Arbennig Annibynnol, awdurdodau lleol a phartïon eraill â diddordeb, bydd y Rheoliadau Sefydliadau Ôl-16 Arbennig Annibynnol yn cynnwys canllawiau anstatudol a fydd yn nodi cyngor ar sut y gall Sefydliadau Ôl-16 Arbennig Annibynnol wneud cais i gael eu cynnwys a'u cynnal ar restr Sefydliadau Ôl-16 Arbennig Annibynnol Llywodraeth Cymru. Bydd y canllawiau anstatudol hefyd yn rhoi cyngor ar swyddogaethau eraill sy'n ymwneud â’r darpariaethau a nodir yn y Rheoliadau.

5. Ymgynghori

Cynhaliwyd ymgynghoriad 12 wythnos rhwng 5 Mawrth 2020 a 30 Mehefin 2020 ar y Rheoliadau drafft Sefydliadau Ôl-16 Arbennig Annibynnol. Tynnwyd sylw rhanddeiliaid allweddol, gan gynnwys awdurdodau lleol, sefydliadau addysg bellach arbenigol ac asiantaethau arolygu, at yr ymgynghoriad.

Roedd cytundeb cyffredinol i gynigion yr ymgynghoriad. Ystyriwyd yr holl ymatebion i'r ymgynghoriad a phenderfynwyd nad oedd angen unrhyw ddiwygiadau i'r Rheoliadau. Fodd bynnag, bydd diwygiadau'n cael eu gwneud i'r canllawiau anstatudol er mwyn rhoi eglurder ynghylch rhai o'r pwyntiau a wnaed drwy'r ymgynghoriad.

Mae crynodeb o'r ymatebion i'r ymgynghoriad ar gael yn:
https://llyw.cymru/sefydliadau-ol-16-arbennig-annibynnol

RHAN 2 – ASESIAD EFFAITH RHEOLEIDDIOL

6. Yr opsiynau

Yr unig opsiwn, fel y nodir yn y memorandwm esboniadol, yw gwneud y ddeddfwriaeth oherwydd y gofynion cyfreithiol o dan adran 56 o Ddeddf 2018.

7. Costau a manteision

O ran y costau sy'n gysylltiedig â'r rheoliadau hyn, byddant yn ymwneud â gweinyddu a chyhoeddi'r rhestr.

Sefydliadau Ôl-16 Arbennig Annibynnol
Bydd costau bychain i Sefydliadau Ôl-16 Arbennig Annibynnol sy'n gwneud cais i fod ar y rhestr, a fyddai'n cynnwys yn bennaf y gofyniad i lenwi'r ffurflen gais. Mae'r colegau arbenigol annibynnol hynny sydd â chytundeb ariannu eisoes yn gorfod ymgymryd â gofynion gweinyddol er mwyn cydymffurfio â'r cytundeb hwnnw. Mae gan tua 25 o golegau arbenigol annibynnol gytundeb ariannu ar hyn o bryd.

Llywodraeth Cymru
Bydd y costau ar gyfer cynnal y rhestr yn cael eu cynnwys yn y strwythur staff presennol. Y gost ar gyfer cynnal y rhestr fyddai tua 10% o amser Swyddogion Gweithredol, yn seiliedig ar gyflog sydd yng nghanol yr ystod cyflog (£37,775 gan gynnwys costau cysylltiedig) sy'n cyfateb i tua £3,800 bob blwyddyn ariannol.

Ceir adnoddau ychwanegol hefyd o ran monitro'r lleoliad yn ariannol. Ystyrir bod hyn eto'n gost ychwanegol fach iawn gan fod y gweithgaredd hwn eisoes yn cael ei wneud o dan y gofynion i'r colegau arbenigol annibynnol presennol gadw at amodau'r cyllid drwy'r Cytundeb Ariannu.

Asiantaethau allanol (hy ESTYN)
Bydd Estyn eisoes ynmonitro'r colegau arbenigol annibynnol hynny sydd wedi'u sefydlu'n barod, ac felly disgwylir i unrhyw gostau ychwanegol ar gyfer ymgymryd â'r gwaith sy'n gysylltiedig â'r rheoliadauhyn fod yn gostau bychain.

8. Yr Effaith ar Gyfiawnder

Rydym wedi cwblhau ffurflen nodi asesiad o'r effaith ar gyfiawnder, sydd wedi cadarnhau bod effaith y rheoliadau hyn ar gyfiawnder yn isel iawn os o gwbl. Rydym yn cynnal y trafodaethau angenrheidiol gyda'r Weinyddiaeth Gyfiawnder i roi'r wybodaeth ddiweddaraf iddynt, er mwyn tawelu eu meddyliau am hyn.

9. Asesu'r gystadleuaeth

Gan fod y ddeddfwriaeth hon yn effeithio ar y sector busnes a/neu elusennau, y mae'r Sefydliadau Ôl-16 Arbennig Annibynnol hyn yn rhan ohono, mae hidlydd

asesu cystadleuaeth wedi'i gynnal. Ni ddisgwylir i'r Rheoliadau effeithio ar lefel y gystadleuaeth yng Nghymru na chystadleurwydd busnesau yng Nghymru.

10. Adolygu ar ôl gweithredu

Mae Llywodraeth Cymru'n bwriadu cynnal adolygiad ar ôl gweithredu o'r system ADY newydd (gan gynnwys y gofynion a amlinellir yn Rheoliadau'r Sefydliadau Ôl-16 Arbennig Annibynnol) a fydd yn ffurfio rhan o fodel monitro a gwerthuso cyffredinol Llywodraeth Cymru, a fydd yn ystyried y broses weithredu fesul cam. Yn benodol:

- parodrwydd – asesu i ba raddau y mae asiantaethau cyflenwi wedi paratoi ar gyfer y newidiadau;
- cydymffurfedd – monitro pa mor effeithiol y mae sefydliadau'n glynu wrth y gofynion deddfwriaethol newydd unwaith y byddant yn dod i rym; a
- effaith – gwerthuso i ba raddau y mae'r newidiadau polisi deddfwriaethol a'r newidiadau ehangach yn cael eu hymgorffori ac yn cael effaith ar ddeilliannau i ddysgwyr.

Caiff y dull hwn o fonitro cydymffurfedd ac effaith a gwerthuso ei gefnogi ymhellach drwy drefniadau arolygu ac adolygu parhaus dan arweiniad Estyn.